

Ime i prezime učenika: Zakir Grabus
Mjesto: Travnik
Naziv škole: Mješovita srednja tehnička škola Travnik
Mentor: Alma Bećiragić-Hujdur

„Arhitektonsko naslijeđe-prozori u prošlost, vrata u budućnost“

Koračajući ponekad osjetim draž prošlog vremena, koje odzvanja, šušti i krcka pod nogama, kao da kamen, šapuće o prošlosti. Svakim otvorenim prozorom nazirem prošlost, a svakim poluotvorenim vratima naslućujem i pogađam ono iza-budućnost.

Arhitektonsko naslijeđe nije nužno zbir kamenih spavača i starih siluetnih antikvitetskih prebukiranosti.

Predstavlja zapis ljudskog daha, znoja, vijuga znanja, trajanja i korekcije - most između prošlosti i sadašnjosti.

Evropski stil, trepući i trpeć, asimilirao se, mijenjao oblike, ali suštinski ostao trajan.

Umjetnici su prolazili, ali njihova djela ostajala su validna, živuća te spremna da govore u ime vremena dolazećim naraštajima, drugim klasama umjetnika i filozofa.

U kamenu su utisnuti glasovi epoha, u svodovima zvijezda ritam njihovih snova.

Nekada je građevinska afirmisanost bila čin strpljenja i zajedništva pa i povjerenje u ruku i materiju.

Danas, u vremenu ravnih linija i pravih staklenih površina, čovjek se često, nedefinisano, sklanja od emocije.

Postajemo objektivci, a zašto smo izgubili te subjektivne epitete i postali platonisti svoje tajnosti i svog straha?

Bezdušno težimo preciznosti u žurbi savršenstva, gdje smo izgubili pojam nesavršenosti naše intelektualne gradbenosti. Neko svoje priče kazuje slici, drugi kipu, a treći građevini.

Meditranska kraljica još uvijek odiše i diše šumom valova oko njenih temelja tiho pjevušeći: "Dok vjetar šušti među granama, ja taj beskrajni muk s tihim glasom upoređujem..."

Kada koračamo ulicama osjetimo, kao jezu, kako se kamen i voda dodiruju, kako kao prošlost razgovaraju nijemo bez riječi.

Ako iskreno i sabrano zakoračimo na te erozivne ploče koje su vijekovima oblikovali vali, voda i vjetar, čut ćemo poziv nostalgčnosti za najsitnijim detaljima stvaranja. To nije povratnički već poziv razuma i shvatanja da nije vrijedno prolazno, već ono što ne mijenja oblik.

Obilazeći svijet pronalazimo bezbroj stilova, umjetnosti, kultura i jezika, od goticizma sa temeljima Maura do orijentalnih oblina, ali ispod svih tih formi kuca isto srce. Svaka građevina, ma kojoj epohi pripadala, nosi istu ideju, ideju alhemije, kojom teži ka izlječenju društva od neukusa i barbarizma koji je u srži ljudske duše, barem zle strane i od ekstremnih pogleda mnoštva frakcija.

Arhitektonsko naslijeđe je odraz ljudskog duha. Ono nas uči da ljepota nije luksuz, već potreba i da je istinska ljepota oko koje gleda. Sve zavisi od ljudi. Analogijom bismo dali zaključiti da je građevina čovjek, koja svjedoči o nekim boljim i gracioznijim ljudima koji su znali svoju svrhu postojanja, a koja se u međuvremenu zatrla pod uticajem pogrešnog shvatanja novonstallog ambijenta i neznanja koje je prouzrokovalo toliku apstinenciju od svega što je imalo smisla i što je čovjeka moglo učiniti nadnaravno boljim u svijetu koji se konfuzijom strmoglavio u dubiozu strasti koje povode i dovode uništenje i sknavljenje biti koja je hijerarhijski uspostavljena radi boljitka u društvenim odnosima i balansiranja religije u odnosu na nauku, kako bi se stvorila kosmička ravnoteža onog nad nama i onog u nama, što je zapravo interpretacija jednog stvaranja, koje je u praiskonu izgradilo i ono za sada neizgrađeno.

Kamen, staklo, znanje i vještine su elementi tihe simfonije svakog naroda ponaosob. Prolazeći pored starih građevina čini nam se kao da nas gledaju, a lutajući s kompasom uz svaki zvonik i minaret koji milosrdno pozivaju na molitvu, učinit će nam se da nas zapravo slušaju, baš kao što mi slušamo njih.

Sve je ostvarivo uz razmišljanje, zamišljanje i znanje, samo moramo biti ažurniji i budniji u masi koja se strmoglavila u već pomenutim strastima. Nisu tu da nas osude, no upitaju: "Hoćete li čuvati ono što vam se kao zavjet ostavlja? Hoćete li biti gramzivci vlastite sudbine? Hoćete li graditi sa istim poštovanjem prema vremenu?"

Zato arhitektonsko naslijeđe nisu samo prozori u prošlost, već su kuća sa vratima koja kolotečno vode u budućnost. Kroz njih ulazimo u vlastito pamćenje, u razumijevanje svijeta, u onu tihu spoznaju da smo i mi dio nečega većeg od trenutka. Svaka građevina je sjećanje koje kada mu se približimo, kazuje skoro pa nečujno da nastavimo započeto.